

Bruselj, 19. maj 2017
(OR. en)

9317/17

**Medinstitucionalna zadeva:
2016/0190 (CNS)**

JUSTCIV 113

DOPIS

Pošiljatelj:	predsedstvo
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. predh. dok.:	WK 5263/17
Št. dok. Kom.:	10767/16
Zadeva:	Predlog uredbe Sveta o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodni ugrabitvi otrok (prenovitev) – orientacijska razprava

1. Komisija je v pismu z dne 30. junija 2016 Svetu in Evropskemu parlamentu poslala Predlog uredbe Sveta o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodni ugrabitvi otrok (prenovitev) (v nadaljnjem besedilu: Uredba Bruselj IIa (prenovitev)).
2. V skladu s členom 3 in členom 4a(1) Protokola (št. 21) o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, sta Združeno kraljestvo in Irska podala uradno obvestilo, da želita sodelovati pri sprejetju in uporabi predlagane Uredbe Bruselj IIa (prenovitev).

3. V skladu s členoma 1 in 2 Protokola (št. 22) o stališču Danske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, Danska ne sodeluje pri sprejetju predlagane Uredbe Bruselj IIa (prenovitev), ki zato zanjo ne bo zavezujoča in se v njej ne bo uporabljala.
4. Za predlagano Uredbo Bruselj IIa (prenovitev) se uporablja poseben zakonodajni postopek. Evropski parlament bo mnenje predvidoma dal še pred koncem leta 2017.
5. Potem ko je Komisija predložila svoj predlog, je Delovna skupina za civilnopravne zadeve (Bruselj IIa) predlagano Uredbo Bruselj IIa (prenovitev) obravnavala na svojih rednih sejah.
6. Zaradi uspešnosti razprav je bil dosežen napredek glede besedila predlagane Uredbe Bruselj IIa (prenovitev), še posebej glede poglavij I in II. Predsedstvo meni, da je glede na izid navedenih razprav zdaj ustrezno začeti orientacijsko razpravo o ključnem vprašanju, ki zadeva zaslišanje otroka v okviru Uredbe Bruselj IIa (prenovitev).
7. Ne bi se smelo razumeti, da so elementi iz Priloge edina vprašanja, ki so se pojavila na sejah Delovne skupine, treba pa je poudariti, da so bili ti elementi opredeljeni kot vprašanja, ki jih je že treba obravnavati z določeno stopnjo političnega usmerjanja za prihodnje delo na ravni strokovnjakov. Delovna skupina bo zato nadaljevala delo v zvezi z vsemi drugimi elementi predlagane prenovljene uredbe Bruselj IIa.
8. Predsedstvo poziva Coreper/Svet (pravosodje in notranje zadeve), naj organizira orientacijsko razpravo, da bi potrdili pristope politike glede vprašanja pravice otroka do zaslišanja, kot je navedeno v Prilogi k temu dopisu, in tako utrli pot nadaljnjemu napredku, ki bi ga bilo treba doseči v zvezi s predlagano Uredbo.

A. OZADJE

9. Pravica otroka do možnosti zaslišanja je zaščiten s členom 24(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in 12. členom Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah. Ta pravica je tudi sestavni del tega, da se otroku zagotovita pošteno sojenje in pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, v skladu s 6. oziroma 8. členom Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Z Uredbo Bruselj IIa so se leta 2005 postrili standardi za postopke v okviru Haaške konvencije iz leta 1980 znotraj EU. V tej konvenciji ni nikjer eksplicitno zahtevano, da je treba otroka zaslišati, je pa v členu 13(1)(b) te konvencije predvidena možnost, da se lahko vrnitev otroka zavrne, če ji otrok nasprotuje ter je dosegel starost in zrelost, ko je primerno upoštevati njegovo mnenje. V členu 11(2) Uredbe Bruselj IIa je zato določeno, da se otroku zagotovi možnost biti zaslišan v postopkih vrnitve v okviru Haaške konvencije iz leta 1980 po mednarodni ugrabitvi otroka med dvema državama članicama. Iz sodne prakse Sodišča je razvidno, da se niti člen 24 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah niti člen 42(2)(a) Uredbe Bruselj IIa ne nanašata na samo zaslišanje otroka, oba pa omenjata otrokovo možnost do zaslišanja. Sodišče je tudi pojasnilo, da otroka ni treba zaslišati, če zaslišanje ne bi bilo v njegovo korist ali če je nepotrebno. Zaslišanje otroka ni potrebno tudi takrat, kadar se to zdi neprimerno glede na otrokovo starost ali zrelost.
10. Zaslišanje otroka je ena od zahtev za odpravo postopka eksekvatur v zvezi s pravicami do stikov in odločbami, ki nalagajo vrnitev otroka v skladu s členom 11(8) sedanje Uredbe Bruselj IIa. V členu 23 sedanje Uredbe Bruselj IIa so naštetih razlogi za nepriznanje sodnih odločb o starševski odgovornosti; eden od razlogov za nasprotovanje priznanju in izvršitvi zadevne sodne odločbe je dejstvo, da otroku ni bila dana možnost zaslišanja.

11. Sedanja Uredba Bruselj IIa ne spreminja veljavnih nacionalnih postopkov o zaslišanju otroka⁽¹⁾. Postopek zaslišanja otroka je treba na splošno izvesti tako, da se upoštevata otrokova starost in zrelost. V praksi se je izkazalo, da ta postopek ne deluje dovolj dobro, saj države članice uporabljajo različne nacionalne standarde glede vprašanja, kdaj naj bi otrok imel možnost zaslišanja in kdaj ne. To lahko privede do primerov, ko otrok v eni državi članici sploh ni zaslišan, čeprav bi po mnenju katere druge države članice moral imeti to možnost. Iz tega sledi, da je eden od najpogosteje navedenih razlogov za nepriznanje sodnih odločb o starševski odgovornosti na podlagi člena 23 sedanje Uredbe Bruselj IIa ta, da je bila sodba izdana, ne da bi bila otroku dana možnost zaslišanja ⁽²⁾, kar je kršitev temeljnih nacionalnih standardov države članice, v kateri se zahteva priznanje sodne odločbe. Čeprav morajo torej vse države članice upoštevati 12. člen Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, se na nacionalni ravni ta določba tolmači tako različno, da to ovira uporabo Uredbe.
12. Prenovitev Uredbe Bruselj IIa bi bilo treba razumeti kot priložnost za napredek na tem občutljivem in pomembnem področju družinskega prava. Kar zadeva zaslihanje otroka, je nekaj vprašanj še vedno odprtih in bodo obravnavana na prihodnjih sejah Delovne skupine; taki vprašanji sta na primer način, kako se pravica otroka do zaslišanja ujema z razlogi za zavrnitev sodnih odločb o starševski odgovornosti, in prilagoditev potrdila³⁾ normativnemu delu besedila. Ta vprašanja bi bilo treba dodatno preučiti na prihodnjih razpravah na tehnični ravni.

¹ Uvodna izjava 19 sedanje Uredbe Bruselj IIa.

² Člen 23(b) sedanje Uredbe Bruselj IIa.

³ Člen 53 predlagane Uredbe Bruselj IIa (prenovitev).

B. PREDLAGANI PRISTOPI POLITIKE ZA NADALJNJE DELO

13. Kot je Evropska komisija že predlagala v prenovitvi Uredbe Bruselj IIa in za kar so se med razpravami Delovne skupine na splošno zavzemale številne delegacije, bi bilo treba v Uredbo vključiti ločeno določbo, v skladu s katero bi bila otroku zagotovljena dodatna možnost zaslišanja v vseh postopkih v zvezi s starševsko odgovornostjo. Na to novo določbo bi se nato sklicevalo v drugih ustreznih členih Uredbe, kar bi ustvarilo jasnejši okvir za zaslišanje otroka v postopkih, zajetih v prenovi, vključno s postopki za vrnitev otroka na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 v povezavi z Uredbo, in pri razlogih za zavrnitev.
14. *Predsedstvo zato poziva Svet, naj potrdi, da bi bilo v Uredbo treba vključiti določbo, v skladu s katero bi bila otroku zagotovljena pravica do zaslišanja v postopkih, zajetih v Uredbi Bruselj IIa (prenovitev), vključno s postopki za vrnitev otroka.*
15. Uredba bi morala vprašanje, *kdo* bo zaslišal otroka in *kako* bo ta zaslišan, prepustiti državam članicam, da ga opredelijo v nacionalnih zakonodajah. Zaslišanje otroka je otrokova pravica, vendar ne more biti absolutna obveznost; za zaslišanje se je treba odločiti v vsakem posameznem primeru na podlagi koristi otroka. Podlaga za to obveznost bi morala biti minimalna skupna merila. Namen določitve minimalnih skupnih meril je premostiti trenutne težave v primerih, ko se uporabljajo različni nacionalni standardi za zavrnitev priznanja in izvršitve sodnih odločb. Pri tem bi se lahko zgledovali po 12. členu Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah in smernicah za njegovo tolmačenje, kakor jih je oblikoval Odbor ZN za pravice otroka.⁴
16. *Predsedstvo poziva Svet, naj potrdi, da bi se morala določba, v skladu s katero se otroku zagotovi pravica do zaslišanja, zgledovati vsaj po 12. členu Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah.*

⁴ Splošna pripomba št. 12 (2009) o *pravici otroka do zaslišanja*.

17. Nova določba, v skladu s katero se otroku zagotovi pravica do zaslišanja, v Uredbi ne bi bila ločena. Delovna skupina bi nadalje razpravljala o pogojih za doseg najboljše ali najboljših možnosti za to, da bi se povezale posledice nove določbe in meril, temelječih na Konvenciji Združenih narodov o otrokovih pravicah, z določbami iz poglavja o priznavanju in izvrševanju, pri čemer bi se upoštevala sodna praksa Sodišča, po kateri za sodno odločbo sodišča države članice izvora velja določena stopnja diskrecije, kar pomeni, da je sodišče države članice izvršitve ne more ponovno preučiti ali pregledati.
18. *Predsedstvo poziva Svet, naj se strinja s tem, da bo Delovna skupina preučila zlasti vprašanje, ali bi bilo treba odsotnost možnosti za otroka za zaslihanje vključiti med razloge za zavrnitev priznavanja in izvrševanja sodnih odločb, in pogoje vključitve takega razloga, če bi se izkazalo, da je ustrezna.*
19. *Na koncu predsedstvo poziva Svet, naj se strinja s tem, da bi države članice v zvezi z zaslihanjem otroka morale imeti možnost, da nadgradijo zahteve o zaslihanju otroka, ki bodo slej ko prej določene v Uredbi, in sicer brez poseganja v morebitna minimalna skupna merila za zaslihanje otroka.*
